

COMPARTEIX

SECCIÓ: EL MOSTRADOR

Mostrador de llibres: Jardí, Perpinyà i del Moral

El Temps de les Arts 22 d'Octubre de 2019

Una nova entrega de la secció 'Mostrador de llibres', on repassem obres literàries que parlen d'art i artistes, per reflexionar, reviure o pensar. Coordina: Pere Antoni Pons.

^

després se'n va oblidar i que no va ser fins molts anys després que va picar-li la curiositat per aclarir qui era i per escorcollar-ne la vida.

COMPARTEIX

Amb tot, Berta Jardí no ha pogut comptar ni amb els testimonis ni amb les fonts d'informació directes que més l'haurien pogut orientar i nar –el seu pare, la seva àvia i altres familiars que havien tractat avi Heribert– i ha optat per fugir de la idea d'escriure una biografia a l'ús del personatge. Així, entre la investigació, la selecció i el muntatge d'una obra més o menys documentada però també més o menys selectiva, ha escrit un llibre que serveix per posar substància vital a la vida de Joan Miró.

La cadira trencada. Teatre català d'avantguarda, de Núria Perpinyà

Arola Edicions. 2019

168 pàgines.

La professora, novel·lista i assagista Núria Perpinyà (Lleida, 1961) concep i treballa la seva obra de creació amb un afany experimental i indagador que és hereu de l'esperit experimental i aventurer de les diferents onades avantguardistes que van girar damunt davall l'art i la cultura del segle XX. En aquest sentit, el seu nou assaig, *La cadira trencada. Teatre català d'avantguarda*, amb el qual fa una repassada a cent anys d'avantguarda teatral catalana i internacional, es pot dir que encaixa d'una manera natural i coherent dins el conjunt de la seva obra.

Entre els títols més coneguts de Perpinyà, hi ha les novel·les *Una casa per compondre* (Empúries, 2001), *Mistana* (Proa, 2005), *Els privilegiats* (Empúries, 2007) i *I, de sobte, el paradís* (Comanegra, 2018), els assaigs *La poesia de Gabriel Ferrater* (amb Xavier Macià, a Edicions 62, 1986) i *Gabriel Ferrater. Recepció i contradicció*

(Empúries, 1997), i les obres de teatre Els privilegiats (Empúries, 2007), Els Cal·lígrafs (Empúries, 2011) i El vici (Arola, 2019).

COMPARTEIX

La versatilitat, la curiositat múltiple, els sabers expansius i mai retrets són característiques del procedir creatiu de Perpinyà, igual com ho són l'esperit i dels afanys de les avantguardes fundacionals, és a dir, les que, majoritàriament, fossin domesticades, banalitzades o reivindicades en la seva capacitat de sorprendre, d'innovar o de xocar.

Al títol introductor del llibre, Perpinyà tempteja una definició d'avantguarda – “Si calgués resumir en un mot «què significa avantguarda», triaríem el d'oposició. ¿Oposició, a què? A tot”, escriu – i apunta quins van ser els propòsits dels primers avantguardistes: “Els avantguardistes de principis del segle XX es plantejaren canviar radicalment les coses i fer el que no s'havia fet mai. Ho van aconseguir fent el contrari del que s'havia fet sempre; amb aquest gest tan senzill, els artistes dels anys vint van capgirar els models de l'Ancien Régime. Si era tan fàcil, ¿com és que no ho havia fet ningú? Potser perquè, abans del Romanticisme, ningú no es plantejava ser original. L'ideal d'un artista era ser bo i profund. A partir del XX, voldran ser agosarats”.

Perpinyà estableix un doble bressol del corrent (dels corrents?) avantguardista: París i Moscou. Des d'allà, irradiaren la seva força i la seva inventiva mai vistes i es propagaren per tota una Europa on les noves generacions de creadors estaven a punt per recollir-la, abraçar-la i fer-la créixer de mil i una maneres. “La joventut intel·lectual estava exaltada. Els manifestos proliferaven. A la «Bufetada al gust públic» (1902), Maiakovski i Khlebnikov llencen al mar els vells escriptors, que Gabo i Pevsner qualifiquen de «carronya del passat». Apollinaire fa notar que, per molt que ens l'estimem, «no es pot anar per tot arreu transportant el cadàver del pare». Els avantguardistes són insolents i se'n burlen del gustos carrinclons. Els seus detractors qualificaran el seu art de «degenerat»”, explica Perpinyà.

Naturalment, dir que es va propagar per tot Europa vol dir que també va arribar a Catalunya. Perpinyà fa referència als manifestos futuristes que, a principis de la segona dècada del segle XX, feren dues figures tan dispars com Joan Salvat-Papasseit i Gabriel Alomar. També fa

^

COMPARTEIX

esment, com no podia ser d'una altra manera, al Manifest groc de Dalí, Gasch i Montanyà, “enardits contra el modernisme burgès, les seves floretes i la seva melangia”. L'autora apunta: “Les proclames són d'ideologies dispers, des del comunisme al feixisme, però tenen una cosa en comú: els han escrit joves amb ganes d'épater i de canviar el començant per l'art”.

le Miró, de Jean Marie del Moral

La Fábrica. Madrid. 2015.

350 pàgines

Jean Marie Del Moral, fill de republicans espanyols exiliats a França, va viatjar el 1978 a Barcelona per fer un reportatge sobre alguns intel·lectuals i creadors que havien destacat durant la dictadura pel seu posicionament

antifranquista. El treball era un encàrrec de L'Humanité Dimanche, el dominical del diari comunista L'Humanité, i l'estrella del reportatge havia de ser Joan Miró, que al cap de poc inauguraria una ambiciosa retrospectiva al Centre Pompidou de París. Després d'assistir a l'estrena de Mori el Merma al Gran Teatre del Liceu, el jove Del Moral va parlar amb Pilar Juncosa, l'esposa de l'artista, per concretar una trobada. Ella li va dir que anés a veure'ls l'endemà al matí a l'hotel on s'allotjaven. Quan Del Moral s'hi va presentar, Miró va interessar-se per la seva condició de fill d'exiliats i el va emplaçar a visitar-lo a Palma, on tenia el seu taller. Al cap de pocs dies, Del Moral va fer-li la visita. De seguida que va posar un peu dins el taller de Miró, magistralment dissenyat per l'arquitecte Josep Lluís Sert, Del Moral va sentir que abordar els tallers com a espai mental dels artistes podia ser un tema inesgotable.

Es pot dir, en aquest sentit, que la coneixença de Miró i la visita al seu estudi van ser determinants per donar forma i encaminar la biografia,

^